

[Bertel Dahlgaard.]

fornuft os, fra hvilket synspunkt vi end anskuer problemet, at bestræbelserne samles om at træffe de foranstaltninger, som vi med nogenlunde sikkerhed kan gå ud fra under alle omstændigheder vil være nødvendige som led i Forenede Nationer eller en hvilken som helst anden tilsvarende kollektiv ordning til værn for freden, som der måtte blive tale om.

Men den første forudsætning for at kunne handle efter sådanne synspunkter er utvivlsomt, at man frigør sig for visse traditionelle militære forestillinger, som er knyttet til en anden tids tekniske og forsyningsmæssige forudsætninger, forestillinger om militære muligheder, der ikke eksisterer for Danmark, og som vel de fleste, der tænker sig om, vil forstå ikke har foreligget siden 1864.

Vi hilser med tilfredshed, at der er gjort skridt til at skabe klarhed med hensyn til den diskussion, der nu har været standende i snart et år, om mulighederne for militært samarbejde mellem de skandinaviske lande. Spørgsmålet vil sikkert vise sig at frembyde flere sider, som der må tages standpunkt til. Der kan således blive tale om et mindre vidtgående samarbejde uden politiske forpligtelser, som det måske ikke vil være så forfærdelig vanskeligt at nå frem til, men når man under disse drøftelser når til en vis grænse, da træder frem de skæbnesvangre ord: gensidige forpligtelser. Da er det, det gælder. Da er tiden, hvor Danmark nøje må veje argumenter for og imod med hensyn til, hvad der giver større eller mindre sikkerhed eller øget risiko.

Men først og sidst er det nødvendigt, at der skabes klarhed. Den nuværende uklarhed kan ikke fortsætte. Netop i år er offentliggjort dokumenter, der giver en rystende skildring af, hvad uklarhed med hensyn til indbyrdes forpligtelser mellem de nordiske lande førte med sig forud for 1864, og hvorledes denne uklarhed blev medvirkende til en fejlslagen dansk udenrigspolitik omkring ulykkesåret. Husk det, højtærede udenrigsminister!

Således som regeringen har tilrettelagt de forhandlinger, der nu skal føres, og således som den danske delegation er sammensat, er det indlysende, at vi fra vor side ikke på forhånd har noget som helst medansvar for disse forhandlinger.

Må jeg i denne forbindelse sige, at jeg forstår, at den højtærede udenrigsminister i de andre skandinaviske lande har mødt en vis skyhed overfor tanken om, at repræ-

sentanter for de nordiske rigsdage skulle mødes og drøfte disse spørgsmål foruden de vigtige spørgsmål vedrørende vore landes handels- og toldpolitik; jeg beder iøvrigt regeringen oplyse tinget om, hvor vidt fremskredne de påbegyndte forhandlinger herom er.

Jeg tror, det vil vise sig meget skæbnesvangert for det fremtidige nordiske samarbejde, hvis denne skyhed ikke overvindes, så man dristigt vover springet over i denne umiddelbare tankeudveksling mellem venner. Hvis man ikke vænner sig til fortrøstningsfuldt at tale ud om, hvad der beforder, og hvad der eventuelt spærrer for udviklingen hen mod stadig større nordisk samvirke, er jeg bange for, at vi ikke når at virkeliggøre de mange skønne forhåbninger, som blomstrer i talerne ved de nordiske sammenkomster. Og der er jo hårde realiteter nok, der maner de nordiske lande til at sætte handling bag ordene.

Vi må aldrig glemme, at baggrunden for disse bestræbelser er den bitre sandhed, at de nordiske lande hver for sig med deres 4—6 millioner mennesker i en verden, der domineres af de store statsdannelse, er for små til på en række økonomiske, sociale og kulturelle områder at hævde sig, medens de ved at optræde som en enhed på disse områder mangedobler deres styrke.

Det er indlysende, at vore lande står overfor overordentlig store vanskeligheder, når det gælder fælles orientering og fælles beslutninger i en verden som den, der viser sig for os i dag, og at det stiller os overfor de alvorligste overvejelser. Det, der i en verdenspolitisk situation som den nuværende gør de nordiske folks stilling så dybt tragisk, er, at vore folks sind og tanker kun gør os skikkede til den mission at bygge bro og formidle modsætninger, ligesom vore landes interesser udpeger os til denne gerning. Den dag Norden kun bliver stødpuden i det vældige opgør, går vi ind i det dybe mørke. Derfor er der en ting, vi altid må erindre: at samtidig med at Danmarks og Nordens folk i en så overvældende grad idémæssigt tilhører Vestens frie demokratier, er alle vore interesser knyttet til, at Vesteuropas og Østeuropas forskellige økonomiske systemer kan indgå i et samarbejde til gensidig fordel og til en enorm fremgang for Europas samlede produktion og den internationale omsætning.

Mange herhjemme vil utvivlsomt heroverfor indvende, at al sådan tale jo intet nytter, når Sovjet saboterer alle forsøg i den retning. Jeg skal ikke her diskutere, i hvilket omfang noget sådant er tilfældet, men selv om det